

Na podlagi drugega odstavka 8. člena, drugega odstavka 21. člena, petega odstavka 31. člena, osmega odstavka 32. člena, drugega odstavka 38. člena, sedmega odstavka 39. člena, tretjega odstavka 40. člena, petega in šestega odstavka 43. člena, tretjega odstavka 44. člena in šestega odstavka 77. člena Zakona o letalstvu (Uradni list RS, št. 81/10 – uradno prečiščeno besedilo in 46/16) minister za infrastrukturo izdaja

Pravilnik o izdelavi zrakoplovov za raziskovalne, eksperimentalne ali znanstvene namene

SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina)

(1) Ta pravilnik določa kategorijo zrakoplovov, posebej načrtovanih ali prilagojenih za raziskovalne, eksperimentalne ali znanstvene namene, ki bodo verjetno izdelani v zelo omejenem številu (v nadaljnjem besedilu eksperimentalni zrakoplovi), izdelovalca teh zrakoplovov, nadzor nad izdelavo in preizkušanjem, pogoje in postopke v zvezi z izdelavo, oznake, opremo, pogoje za ugotovitev sposobnosti za letenje, vpis v register zrakoplovov, preizkušanje v letenju, dovoljenje za letenje, in vzdrževanje in uporabo teh zrakoplovov.

(2) Ta pravilnik določa minimalne zahteve, da se zagotovi izdelava in uporaba teh zrakoplovov s sprejemljivim nivojem tveganja.

2. člen (pomen izrazov)

V tem pravilniku uporabljeni izrazi imajo naslednji pomen:

1. izdelava po tem pravilniku je izdelava ali sprememba strukture, sistemov, pogona, opreme in postopkov na podlagi dovoljenja za izdelavo izdanega s strani pristojnega organa;
2. izdelovalec je fizična ali pravna oseba, ki izvaja postopek izdelave v skladu s tem pravilnikom;
3. lastnik zrakoplova je lahko druga oseba kot izdelovalec, vendar mora s pogodbo med lastnikom in izdelovalcem biti določeno, da ima izdelovalec pristojnost in odgovornost za vse postopke povezane s tem pravilnikom;
4. uporabnik je fizična ali pravna oseba, ki ni lastnik zrakoplova, temveč ga uporablja na podlagi zakupne pogodbe ali kakšni drugi pravni podlagi in prevzema vse odgovornosti, ki izhajajo iz uporabe zrakoplova, vključno z vzdrževanjem in plovnostjo;
5. vzdrževanje zrakoplova zajema vodenje in določanje potreb po vzdrževanju, praktična dela na zrakoplovu in vodenje dokumentacije o vzdrževanju;
6. »sistem kontinuiranega preizkušanja« pomeni, da skladno s cilji projekta zrakoplov ostaja v postopku apliciranja sprememb in preizkušanja daljše obdobje in ima dovoljenje za letenje, ki je omejeno na preizkušanje;
7. »prehod v uporabo« pomeni, da po uspešno končanem preizkušanju v letenju zrakoplov pridobi dovoljenje za letenje brez omejitev na preizkušanje. Zrakoplov se tehnično več ne spreminja;
8. zahtevnejši zrakoplov je zrakoplov, ki ima eno ali več naslednjih lastnosti:
 - večmotorni zrakoplov,
 - minimalna posadka je več kot ena oseba,
 - primarni krmilni sistem vključuje aktivne enote krmiljenja,
 - vodenje zrakoplova ni možno z izključno uporabo načel vizualnega letenja,
 - ima operativno hitrost V_{MO} več kot 250 KIAS ali M_{MO} več kot 0.6,
 - po podatkih ustreza kategorijam zrakoplovov, ki jih določata CS-25 in CS-29;
9. sprejemljiv nivo tveganja je sistem določen po postopkih ICAO dokumenta Doc 9859 AN/474 Safety Management Manual (SMS) in ustreznih izkustvenih prilagoditvah za področje preizkušanja v zraku.

Ko se v tem pravilniku navaja odgovorne osebe, to pomeni osebe imenovane za projekt za katerega je izdano dovoljenje za izdelavo, razen če ni v nadaljnjem besedilu določeno drugače.

3. člen (pristojni organ)

Pristojni organ za nadzor nad izvajanjem tega pravilnika je Javna agencija za civilno letalstvo Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: pristojni organ).

ZRAKOPLOVI

4. člen (lastnosti)

Eksperimentalni zrakoplov mora izkazovati stabilnost, krmarljivost in zadovoljivo trdnost, tako da omogoča uporabo s sprejemljivim nivojem tveganja.

5. člen (način izdelave)

- (1) Eksperimentalni zrakoplov se izdeluje po enem od naslednjih načinov:
- 1) izdelavo po načrtih, ki lahko vključuje vgradnjo polizdelkov in vgradnjo končanih komponent opreme;
 - 2) s sestavljanjem predhodno izdelanih komponent s poznanimi ali ugotovljenimi lastnostmi, izdelanih s strani drugega proizvajalca, ki ni izdelovalec po tem pravilniku;
 - 3) s spremembo certificiranega zrakoplova ali s spremembo zrakoplova, ki že ima v Republiki Sloveniji izdano ali priznano Dovoljenje za letenje, na strukturi, sistemih, pogonu, opremi ali postopkih.
- (2) Za izdelavo eksperimentalnega zrakoplova pod točko 2 iz prvega odstavka, je potrebno za izdelane komponente s strani proizvajalca pridobiti podatke o komponenti, ki vključujejo omejitve komponente, trdnostni izračun in tehnično dokumentacijo, ki omogoča nadzor skladnosti izdelave teh komponent. Trdnostni izračun se lahko nadomesti s podatki o testiranju, ali s testiranjem. Trdnostni izračun in tehnična dokumentacija se lahko nadomestita z izkušnjami iz uporabe take komponente na podlagi primerljivosti, ali s tipskim certifikatom take komponente.
- (3) Zrakoplovu pod točko 3 iz prvega odstavka ob tem, zaradi nadaljnje neskladnosti s tipskim certifikatom, preneha veljavnost spričevala o plovnosti, oziroma Dovoljenja za letenje, zato mora izdelovalec, ob vlogi za izdelavo, ustrezni dokument vrniti agenciji.
- (4) V primeru tujega spričevala o plovnosti mora biti zrakoplov ob vlogi za izdelavo ploven, izdelovalec pa mora urediti izpis iz registra države izdajateljice spričevala o plovnosti.
- (5) Na podlagi tujega Dovoljenja za letenje ali enakovrednega dokumenta, se zrakoplov lahko vključi v izdelavo na podlagi 2. točke Prvega odstavka tega člena. Izdelovalec mora urediti izpis iz registra ali evidence države izdajateljice dovoljenja za letenje.

IZDELOVALEC

6. člen (izdelovalec)

- (1) Izdelovalec po tem pravilniku je lahko:
- 1) fizična oseba,
 - 2) pravna oseba,
 - 3) pravna oseba, ki že opravlja načrtovanje ali proizvodnjo zrakoplovov, ima implementiran sistem zagotavljanja varnosti in skladnosti, ter ima za to izdano ustrezno dovoljenje (v nadaljnjem besedilu: organizacija)
- če izpolnjuje minimalni nivo znanja in izkušenj, ki se zahtevajo po tem členu.
- (2) Minimalni nivo znanja in izkušenj za fizično osebo iz 1. točke prvega odstavka:
- 1) ima ali je imela poklicno pilotsko licenco in lahko izvaja vsaj privilegije licence pilota lahkega zrakoplova, izdane v skladu z v Republiki Sloveniji veljavnimi predpisi, ki ustreza kategoriji zrakoplova, ki se izdeluje po tem pravilniku;
 - 2) ima vsaj 10 let dovoljenje pilota ultralahke letalne naprave (v nadaljnjem besedilu ULN), izdano v skladu z zahtevami, kot jih določajo v Republiki Sloveniji veljavni predpisi, ki urejajo ultralahke letalne naprave na primerljivi vrsti ULN oziroma vsaj 3 leta, če ima pooblastilo učitelja letenja, v primeru, da zrakoplov, ki se izdeluje po tem pravilniku ustreza zahtevam, kot jih določajo v Republiki Sloveniji veljavni predpisi, ki urejajo ULN ali
 - 3) ima Licenco/dovoljenje letalsko tehničnega osebja, izdano v skladu z v Republiki Sloveniji veljavnimi predpisi

ali

4) ima petletne izkušnje pri izdelavi zrakoplovov; ali

5) ima triletne izkušnje s področja, ki je predmet spremembe po 3. točki prvega odstavka 5. člena tega pravilnika.

(3) Pravna oseba iz 2. točke prvega odstavka mora z notranjim aktom določiti osebo, ki je odgovorna za projekt izdelave po tem pravilniku in izpolnjuje zahteve drugega odstavka tega člena.

(4) Pravna oseba iz 3. točke prvega odstavka mora z notranjim aktom določiti vsaj naslednje osebe:

- 1) vodja projekta
- 2) letalski strokovnjak.

(5) Vodja projekta iz 1. točke četrtega odstavka tega člena je odgovoren za vse formalne postopke in skrbi za koordinacijo dela in izmenjavo informacij znotraj organizacije, ter za izpeljavo zahtev letalskega strokovnjaka.

(6) Letalski strokovnjak iz 2. točke četrtega odstavka tega člena mora izpolnjevati zahteve iz 8. člena tega pravilnika. Letalski strokovnjak lahko delo opravlja tudi na podlagi podjemne pogodbe ali kakšni drugi pravni podlagi. Organizacija lahko določi tudi več letalskih strokovnjakov po področjih, glede na zahteve projekta izdelave. V tem primeru mora z notranjim aktom določiti glavnega letalskega strokovnjaka, ki ima krovno odgovornost za projekt.

(7) Organizacija mora vse postopke dokumentirati v skladu z zahtevami implementiranega sistema varnosti in skladnosti.

NADZOR NAD IZDELAVO IN PREIZKUŠANJEM

7. člen

(letalski strokovni nadzor izdelave)

(1) Postopek izdelave in preizkušanja eksperimentalnega zrakoplova mora biti nadzorovan na treh nivojih:

- 1) pristojni organ nadzira skladnost postopka izdelave in preizkušanja s tem pravilnikom;
- 2) letalski strokovnjak je odgovoren za letalsko/tehnično varnost postopka izdelave in preizkušanja;
- 3) kontrolor gradnje je odgovoren za pravilno uporabo tehnične dokumentacije in tehničnih praks v letalstvu med postopkom izdelave.

(2) Pristojni organ iz 1. točke prvega odstavka tega člena na podlagi tega pravilnika opravlja naslednje naloge:

- 1) potrdi odgovorno osebje projekta ob izdaji dovoljenja za izdelavo;
- 2) izda dovoljenje za izdelavo;
- 3) potrdi sposobnost zrakoplova za letenje in izda Dovoljenje za letenje z omejitvijo za preizkušanje;
- 4) pri zahtevnejših ali specifičnih konceptih zrakoplovov izda soglasje k predlogu potrebnih izkušenj za pilota, ki bo opravljal preizkušanje;
- 5) določi operativne omejitve pri preizkušanju zrakoplova, če so glede na vsebino in zahtevnost projekta potrebne;
- 6) potrdi Program vzdrževanja zrakoplova, ki vsebuje tudi minimalne zahteve za vzdrževalce;
- 7) izda Dovoljenje za letenje;
- 8) izvaja inšpekcijski nadzor v vseh fazah izdelave in preizkušanja;
- 9) vodi seznam letalskih strokovnjakov po tem pravilniku skupaj z njihovim znanjem in izkušnjami.

(3) Letalski strokovnjak iz 2. točke prvega odstavka tega člena opravlja naslednje naloge:

- 1) na podlagi ciljev projekta določi potrebne postopke in dokumentacijo;
- 2) pripravi oceno tveganja za preizkušanje in uporabo zrakoplova;
- 3) pregleduje in potrjuje projektno dokumentacijo in s tem zagotavlja, da načrtovane tehnične rešitve zagotavljajo sposobnost za varno letenje zrakoplova;
- 4) določi delovne in operativne omejitve;
- 5) določi vsebino in potrdi program preizkušanja zrakoplova;
- 6) opravlja nadzor nad preizkušanjem v letenju;
- 7) izdela končno poročilo o projektu po končanem preizkušanju v letenju;
- 8) potrdi Letalni priročnik zrakoplova;
- 9) potrdi Priročnik za vzdrževanje zrakoplova;
- 10) overi in predlaga Programa vzdrževanja in minimalne zahteve za vzdrževalce.

(4) Kontrolor gradnje iz 3. točke prvega odstavka tega člena opravlja naslednje naloge:

- 1) nadzira uporabo potrjene tehnične dokumentacije in splošnih tehničnih standardov in praks v letalstvu med postopkom izdelave;
- 2) opozori izdelovalca na vse opažene nepravilnosti pri izdelavi;
- 3) daje izdelovalcu navodila in nasvete za izdelavo;
- 4) v dnevnik izdelave vpisuje podatke o uporabljenem materialu, ključnih postopkih in komponentah;
- 5) pregledu po končani izdelavi poda pisno poročilo o tehničnem stanju zrakoplova, iz katerega mora biti razvidno, ali zrakoplov omogoča varno letenje.

(5) Ne glede na 3. točko prvega odstavka tega člena, organizacija ne potrebuje imenovanega kontrolorja gradnje, če lahko vodja projekta z notranjim aktom zagotovi razdelitev vseh nalog in odgovornosti, ki so navedene v četrtem odstavku tega člena, z osebjem organizacije.

8. člen (letalski strokovnjak)

(1) Letalski strokovnjak po tem pravilniku mora imeti naslednja znanja in izkušnje oziroma mora izpolnjevati naslednje minimalne pogoje

- 1) končana fakulteto tehnične smeri; in
- 2) dokazano znanje letalskih predmetov; in
- 3) izkušnje s področja izdelave zrakoplovov

(2) Fakulteta iz 1. točke prvega odstavka tega člena, določa področje letalskega strokovnjaka. Če je predmet projekta izdelava ali sprememba delov osnovne strukture ali krmil, mora letalski strokovnjak imeti končano strojno fakulteto.

(3) Če je cilj projekta razvoj ali sprememba opreme ali pogona, lahko ima letalski strokovnjak končano fakulteto smeri, ki pokriva področje projekta.

(4) Kot dokazano znanje letalskih predmetov iz 2. točke prvega odstavka tega člena se šteje dokončan študij letalske smeri ali pridobljena pilotska profesionalna licenca.

(5) Kot ustrezne izkušnje s področja izdelave zrakoplov se štejejo delovne izkušnje v letalski industriji, organizaciji ali predhodne izkušnje v vlogi letalskega strokovnjaka.

(6) Ne glede na prejšnje odstavke izpolnjevanje minimalnih pogojev ni zadosten pogoj za potrditev vloge letalskega strokovnjaka v konkretnem projektu. Pristojni organ preveri izpolnjevanje minimalnih pogojev in potrdi strokovnjaka, če ima ta izkušnje s področja, ki je predmet projekta.

(7) Ne glede na prejšnje odstavke tega člena, lahko izdelovalec na druge načine dokaže agenciji, da ima oseba, ki jo predlaga kot letalskega strokovnjaka, ustrezna znanja in sposobnosti za izpolnitev nalog in odgovornosti, določenih v tretjem odstavku 7. člena tega pravilnika.

9. člen (kontrolor izdelave)

(1) Kontrolor gradnje po tem pravilniku, mora imeti naslednja znanja in izkušnje oziroma mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- 1) Licenco letalskega mehanika tip B ali C v skladu z Delom 66 Priloge III Uredbe Komisije (EU) št. 1321/2014 z dne 26. novembra 2014 o stalni plovnosti zrakoplovov in letalskih izdelkov, delov in naprav ter o potrjevanju organizacij in osebja, ki se ukvarjajo s temi nalogami (prenovitev) (UL L št. 362 z dne 17.12.2014, str. 1), zadnjič spremenjena z Uredbo Komisije (EU) 2018/750 z dne 22. maja 2018 o popravku poljske jezikovne različice Uredbe (EU) št. 1321/2014 o stalni plovnosti zrakoplovov in letalskih izdelkov, delov in naprav ter o potrjevanju organizacij in osebja, ki se ukvarjajo s temi nalogami (UL L št. 126 z dne 23.5.2018, str.1), v nadaljnjem besedilu Uredba 1321/2014/EU in pet let delovnih izkušenj pri vzdrževanju zrakoplovov; ali
- 2) pet let izkušenj s področja kontrole izdelave amatersko izdelanih letal; ali
- 3) pooblastilo za kontrolo izdelave v potrjeni letalski proizvodni organizaciji.

POSTOPEK IZDELAVE

10. člen (vloga za dovoljenje za izdelavo)

(1) Pred začetkom izdelave mora izdelovalec na agencijo vložiti vlogo za dovoljenje za izdelavo eksperimentalnega zrakoplova.

(2) Vloga mora vsebovati naslednje podatke in priloge:

- 1) podatki o izdelovalcu in njegova oblika na podlagi prvega odstavka 6. člena tega pravilnika ter dokazila o izpolnjevanju pogojev iz 6. člena tega pravilnika;
- 2) imenovanje vodje projekta, če je izdelovalec organizacija oz. imenovanje odgovorne osebe za projekt v skladu s tretjim odstavkom 6. člena, če je izdelovalec pravna oseba, ki ni organizacija;
- 3) predstavitev projekta, ki vsebuje delovni naslov projekta, opredelitev načina izdelave, kot je določen v 6. členu tega pravilnika, osnovne podatke o zrakoplovu, opredelitev uporabe gradbenih predpisov za zrakoplove in opis predvidenih del v sklopu projekta;
- 4) original Spričevala o plovnosti, oziroma original Dovoljenja za letenje, če gre za način izdelave v skladu s 3. točko prvega odstavka 5. člena tega pravilnika;
- 5) dokazilo o lastništvu zrakoplova, ki je bremen prosto, če gre za način izdelave v skladu s 3. točko prvega odstavka 5. člena tega pravilnika;
- 6) predstavitev ciljev projekta. Če je predvideno kontinuirano preizkušanje, mora biti osnutek programa preizkušanja predstavljen v ciljih projekta;
- 7) ocena tveganja preizkušanja zrakoplova in uporabe zrakoplova, ki jo pripravi predlagani letalski strokovnjak;
- 8) naslov in opis prostorov, kjer se bo izvajala izdelava;
- 9) predlog imenovanja letalskega strokovnjaka po 8. členu tega pravilnika in njegovo pisno soglasje;
- 10) predlog imenovanja kontrolorja izdelave po 9. členu tega pravilnika in njegovo pisno soglasje, če izdelovalec ni organizacija.

(3) Osnovni podatki zahtevani v 3. točki drugega odstavka tega člena so:

- 1) največja dovoljena vzletna masa,
- 2) minimalna posadka in največje skupno število oseb na krovu zrakoplova,
- 3) vrsta pogona in število motorjev,
- 4) predvidene minimalne in mejne hitrosti zrakoplova,
- 5) opis aktivnih enot krmiljenja primarnega krmilnega sistema, če so predvidene,
- 6) seznam predvidene radio-navigacijske in druge opreme,
- 7) predvideni pogoji letenja,
- 8) risba zrakoplova v treh projekcijah in tip gradnje, če gre za način izdelave na podlagi 1. ali 2. točke prvega odstavka 5. člena tega pravilnika.

(4) Ne glede na 4. točko drugega odstavka tega člena, se v primeru tujega Spričevala o plovnosti, dostavi overjeno kopijo Spričevala o plovnosti in original Potrdila o izpisu iz registra države izdajateljice Spričevala o plovnosti.

(5) Če izdelovalec ni lastnik v skladu s 5. točko drugega odstavka tega člena, mora biti med lastnikom in izdelovalcem sklenjena pogodba, v kateri lastnik prenese odgovornost postopka izdelave in preizkušanja po tem pravilniku na izdelovalca, ter da lastnik izjavlja, da se zaveda, da s postopkom izdelave po tem pravilniku zrakoplov trajno izgubi Spričevalo o plovnosti, oziroma predhodno izdano Dovoljenje za letenje.

11. člen **(dovoljenje za izdelavo)**

(1) Na podlagi vloge iz 10. člena tega pravilnika pristojni organ preveri izpolnjevanje predpisanih pogojev in na podlagi sprejemljivosti nivoja tveganja izda dovoljenje za izdelavo eksperimentalnega zrakoplova.

(2) V dovoljenje za izdelavo se vpiše:

- 1) izdelovalec;
- 2) vodja projekta, v primeru, da je izdelovalec organizacija, oziroma odgovorna oseba za projekt, če je izdelovalec pravna oseba, ki ni organizacija;
- 3) delovni naslov projekta;
- 4) vrsta, kategorija zrakoplova in največja vzletna masa;
- 5) naslov, na katerem se bo izvaja izdelava;
- 6) potrjeni letalski strokovnjak projekta;
- 7) potrjeni kontrolor izdelave, če je izdelovalec fizična ali pravna oseba, ki ni organizacija;
- 8) morebitne zadržke, omejitve ali druge pogoje na podlagi tega pravilnika ali drugih pravnih aktov, ki se nanašajo na preizkušanje ali uporabo tega zrakoplova;
- 9) pogoje, za ohranjanje veljavnosti tega dovoljenja.

12. člen **(veljavnost dovoljenja za izdelavo)**

- (1) Dovoljenje za izdelavo eksperimentalnega zrakoplova se izda brez časovne omejitve veljavnosti.
- (2) Izdelovalec mora letno pošiljati poročilo pristojnemu organu o poteku izdelave. Dovoljenje za izdelavo avtomatično preneha veljati po preteku 13 mesecev od izdaje dovoljenja ali 13 mesecev po oddaji zadnjega letnega poročila, odvisno kar je kasneje.
- (4) V primeru spremembe podatkov, ki se vpisujejo v dovoljenje, je potrebno podati vlogo za spremembo dovoljenja za izdelavo, sicer je izdano dovoljenje neveljavno.
- (5) V primeru spremembe podatkov, ki so podani z vlogo za dovoljenje iz 10. člena tega pravilnika, razen tistih, ki se vpisujejo v dovoljenje za izdelavo, je potrebno o spremembi teh podatkov pisno obvestiti pristojni organ.
- (5) Pristojni organ lahko prekliče veljavnost dovoljenja, če ugotovi kršitve tega pravilnika.

13. člen (projektna dokumentacija)

- (1) Projektna dokumentacija se pripravi med postopkom izdelave in mora biti na voljo ob pregledu za ugotovitev sposobnosti za varno letenje v skladu z 18. členom tega pravilnika.
- (2) Obvezni segmenti dokumentacije:
- 1) kontrola trdnosti osnovne konstrukcije
 - 2) kontrola krmalljivosti
 - 3) kontrola stabilnosti z določitvijo mejnih leg težišča
 - 4) analiza obremenitve električnega sistema
 - 5) kopija predhodnega Spričevala o plovnosti oz. Dovoljenja za letenje, če gre za zrakoplov v skladu s tretjim odstavkom 5. člena ena tega pravilnika.
- (3) Če v postopku izdelave ni bilo sprememb v posameznem obveznem segmentu iz 1. do 4. točke drugega odstavka tega člena, lahko letalski strokovnjak namesto tega izda pisno izjavo, da ni vpliva oziroma da je vpliv zanemarljiv in da je segment v stanju, ki omogoča varno letenje. Ta izjava se hrani v projektni dokumentaciji, kot nadomestilo za obvezni segment dokumentacije.
- (4) Potrebno je pripraviti seznam vseh segmentov, ki so predmet izdelave po tem pravilniku.
- (5) Poleg zahtev iz drugega odstavka tega člena, je za vsak segment, ki je predmet izdelave po tem pravilniku, potrebno v projektni dokumentaciji pripraviti:
- 1) ovrednotenje kot ustreza segmentu (trdnostni ali drugi izračun, testi ali meritve, ocena na podlagi izkušenj) in vplivi na druge segmente;
 - 2) tehnične risbe ali drugi načini preko katerih se lahko kontrolira skladnost izdelanega segmenta z rezultatom ovrednotenja iz prejšnje točke.
- (6) Projektne dokumentacije se dopolni z izsledki in spremembami, ki se opravijo med preizkušanjem v letenju.
- (7) Uporabnik mora pristojnemu organu zagotoviti dostop do projektne dokumentacije. V ta namen se lahko projektne dokumentacije deponira pri pristojnem organu.

14. člen (dnevnik izdelave)

- (1) Izdelovalec mora med izdelavo voditi dnevnik izdelave. Namen dnevnika izdelave je zagotovitev sledljivost postopka izdelave.
- (2) Dnevnik izdelave mora biti razdeljen in označen po sistemih zrakoplova, kot, na primer to določa ATA 100 specifikacija.
- (3) V dnevnik izdelave je potrebno vnesti:
- 1) delovno ime projekta;
 - 2) datum izdaje in referenčna številka dovoljenja za izdelavo;
 - 3) za vsak izdelan segment: referenco na dokument tehnične dokumentacije, po katerem je izdelan ta segment, uporabljen material za izdelavo segmenta ter podatki, ki so pomembni za tehnologijo opravljene izdelave segmenta;
 - 4) podatke o uporabljenem posebnem ali kalibriranem orodju;
 - 5) podatke o vgrajenih polizdelkih in komponentah ter njihova navodila za vgradnjo;

- 6) fotografije dokončanih sklopov, ki po zaključku izdelave niso dostopni oziroma jih ni mogoče kontrolirati;
- 7) rezultate funkcionalnih preizkusov sistemov zrakoplova;
- 8) druge podatke, za katere izdelovalec, letalski strokovnjak za izdelavo in kontrolor izdelave menijo, da so bistveni.

(4) Točnost podatkov iz 3., 4., 6., 7. in 8. točke tretjega odstavka tega člena overi kontrolor izdelave.

15. člen **(kontrola skladnosti izdelave s projektno dokumentacijo)**

Izdelovalec mora med izdelavo eksperimentalnega zrakoplova, najpozneje pa preden sestavi segmente, pri katerih pozneje ni mogoče kontrolirati skladnosti s projektno dokumentacijo, obvestiti kontrolorja izdelave, da je potrebno dele teh segmentov kontrolirati.

16. člen **(minimalna oprema)**

- (1) Eksperimentalni zrakoplov mora imeti vsaj naslednjo opremo:
 - 1) varnostne pasove za vsak vgrajen sedež;
 - 2) kompas;
 - 3) merilnik hitrosti (ne velja za balone);
 - 4) višinomer;
 - 5) opremo, ki se zahteva glede na tip zračnega prostora, v katerem se zrakoplov uporablja;
 - 6) opremo, ki jo narekuje varnostna analiza
- (2) Zrakoplov z motornim pogonom mora imeti še:
 - 1) indikatorje, ki direktno ali posredno prikazujejo izhodno moč vsakega motorja;
 - 2) indikatorje, ki prikazujejo notranjo obremenitev vsakega motorja nasproti mejnim vrednostim;
 - 3) indikator preostale količine goriva, oziroma zaloge energije.
- (3) Zrakoplov, ki proizvaja vzgon z vrtečimi elementi mora imeti še:
 - 1) merilnik vrtljajev za take vrteče elemente.
- (4) Zrakoplov, ki proizvaja aero-statični vzgon mora imeti še:
 - 1) indikatorje, ki indicirajo stanje vzgonskega telesa.
- (5) Če je zrakoplov namenjen za uporabo ponoči, mora imeti še:
 - 1) indikator lege zrakoplova v prostoru;
 - 2) kontrolnik leta;
 - 3) variometer;
 - 4) osvetlitev instrumentov;
 - 5) navigacijske luči v skladu s predpisi, ki določajo to področje;
 - 6) bliskavico proti trčenju v skladu s predpisi, ki določajo to področje;
 - 7) pristajalno luč.
- (6) Če je zrakoplov namenjen za uporabo po pravilih instrumentalnega letenja, mora imeti opremo, ki se zahteva po predpisih za letenje, ki urejajo to področje.
- (7) Če je vgrajena oprema za določanje lege zrakoplova v prostoru, ki ni certificirana, mora v letalnem priročniku biti opisan osnovni princip delovanja, možne lažne indikacije in omejitve. Uporaba take opreme, zahteva ločeno oceno tveganja.
- (8) Če ima oprema sposobnosti radijskega oddajnika, ne sme imeti sposobnosti ali lastnosti, ki bi motile ali ovirale druge uporabnike zračnega prostora. To se dokazuje s certifikatom dela opreme in/ali z meritvami.

17. člen **(oznake)**

- (1) Na eksperimentalnem zrakoplovu mora biti, poleg predpisanih oznak, napis »EXPERIMENTAL« s črkami velikosti najmanj 50 in največ 150 milimetrov, blizu vstopa v zrakoplov, z namenom, da ga vidi vsaka oseba, ki

vstopa v ta zrakoplov. Črke morajo biti velike tiskane in v slogu in v kontrastu s podlago, ki zagotavlja lahko berljivost.

(2) Eksperimentalni zrakoplov mora imeti v prosto vidni razdalji od vsakega sedeža postavljeno obvestilo, napisano z velikimi tiskanimi črkami velikosti najmanj 8 milimetrov v slovenskem in angleškem jeziku, iz katerega je razvidno, da eksperimentalni zrakoplov ne izpolnjuje zahtev, standardov in priporočenih praks Mednarodne organizacije civilnega letalstva za izdajo Spričevala o plovnosti zrakoplova. Obvestilo se glasi:

»OPOZORILO POTNIKOM: TA ZRAKOPLOV NI IZDELAN V SKLADU Z VARNOSTNIMI PREDPISI ZA STANDARDNE ZRAKOPLOVE. VODJA ZRAKOPLOVA MORA VSAKI OSEBI NA KROVU POJASNITI POGOJE UPORABE PRED POLETOM!«

»PASSENGERWARNING—THIS AIRCRAFT DOES NOT COMPLY WITH SAFETY REGULATIONS FOR STANDARD AIRCRAFT. PILOT IN COMMAND SHALL EXPLAIN CONDITIONS OF OPERATION TO ALL OCCUPANTS BEFORE FLIGHT!«

(3) Če je vgrajeno balistično reševalno padalo, je potrebna primerna oznaka njegove pozicije in sprožilnega mehanizma.

(4) Vsak sistem, katerega namerna ali nenamerna uporaba ima vpliv na varnost letenja zrakoplova, mora imeti krmilne ročice in njihove položaje ustrezno označene.

UGOTOVITEV SPOSOBNOSTI ZA VARNO LETENJE

18. člen (ugotovitev sposobnosti za varno letenje)

(1) Po končani izdelavi se na podlagi vloge izdelovalca opravi osnovni pregled zrakoplova za ugotovitev sposobnosti izdelanega zrakoplova za varno letenje.

(2) V sklopu tega pregleda se najprej opravi pregled stanja projektne dokumentacije in dnevnika gradnje, ki morata odražati dejansko stanje na zrakoplovu. Dnevnik gradnje mora vsebovati končno poročilo s strani kontrolorja izdelave oziroma osebe organizacije, ki ima to vlogo, da je izdelava končana oziroma da je zrakoplov pripravljen za letenje.

(3) Pri pregledu zrakoplova se ugotavlja splošno tehnično stanje zrakoplova, ki lahko obsega pregled korozije, obrabe, delaminacijo, tesnosti inštalacij, spajanje delov, izrabljenosti, nefunkcionalnosti in podobno.

(4) Pristojni organ v ta namen določi ustrezno usposobljeno osebo, ki opravi pregled na terenu in o tem napiše zapisnik.

VPIS V REGISTER ZRAKOPLOVOV

19. člen (vloga za vpis v evidenco)

(1) Pred izdajo Dovoljenja za letenje je potrebno zrakoplov vpisati v Register zrakoplovov Republike Slovenije.

(2) Vpis v register zrakoplovov se opravi na podlagi vloge lastnika.

(3) K vlogi je potrebno priložiti dokumentacijo v skladu z zakonom, ki ureja letalstvo.

(6) V primeru, da je bil eksperimentalni zrakoplov izdelan skladu s 3. točko prvega odstavka 5. člena tega pravilnika vloga iz drugega odstavka ni potrebna, razen v primeru, če gre za zrakoplov, ki je bil registriran v drugi državi. V tem primeru je potrebno priložiti:

- 1) dokumentacijo iz tretjega odstavka tega člena;
- 2) dovoljenje za izdelavo eksperimentalnega zrakoplova;
- 3) potrdilo o izpisu iz registra države v kateri je bil zrakoplov predhodno registriran.

(7) Kot lastnik se lahko vpiše samo oseba, ki je lastnik delov zrakoplova in delov opreme.

PREIZKUŠANJE V LETENJU

20. člen **(dovoljenje za preizkušanje v letenju)**

- (1) Na podlagi uspešno opravljenega pregleda iz 18. člena in predložene dokumentacije iz četrtega odstavka tega člena, pristojni organ izda Dovoljenje za letenje z omejitvijo na preizkušanje.
- (2) Dovoljenje za letenje iz prvega odstavka tega člena se izda z veljavnostjo 12 mesecev. Podaljšanje veljavnosti dovoljenja se opravi na podlagi vloge in pregleda v skladu z 18. členom tega pravilnika.
- (3) Na podlagi dovoljenja iz prvega odstavka tega člena, se lahko izvajajo samo poleti v skladu s programom preizkušanja.
- (4) Na podlagi dovoljenja iz prvega odstavka tega člena, je lahko uporabnik zrakoplova samo izdelovalec.
- (5) Pred izdajo dovoljenja iz prvega odstavka tega člena, mora izdelovalec predložiti pristojnemu organu naslednjo dokumentacijo:
 - 1) kopijo dnevnika izdelave zrakoplova;
 - 2) program preizkušanja v letenju v skladu z 21. členom tega pravilnika;
 - 3) pisno soglasje vsakega od članov posadke, ki bo preizkušala zrakoplov v letu z izjavo vsakega, da je seznanjen s programom preizkušanja, pri čemer mora pilot, ki bo v vlogi vodje zrakoplova, izpolnjevati pogoje iz 23. člena tega pravilnika;
 - 4) pisno soglasje imetnika pravice razpolaganja z letališčem oziroma vzletiščem, na katerem se bo opravljalo preizkušanje zrakoplova v letenju;
 - 5) dokazilo o zavarovanju odgovornosti.
- (6) Skupaj z Dovoljenjem za letenje, ki je omejeno na preizkušanje, pristojni organ lahko izda zahteve, omejitve in navodila, ki jih je potrebno upoštevati med preizkušanjem.
- (7) skladno s petim odstavkom tega člena, se morajo poleti, med katerimi se preizkuša osnovna struktura ali krmilni sistem zrakoplova, opravljati nad naseljenimi oz. malo poseljenimi področji, ki jih je potrebno določiti s programom preizkušanja, z izjemo vzleta in pristanka.
- (8) Če je predmet izdelave po tem pravilniku pogonski sistem ali drugi sistemi, ki ključno vplivajo na njegovo delovanje skladno s petim odstavkom tega člena, pot po vzletu zrakoplova ne sme potekati preko naseljenih področij. Pot letenja med celotnim poletom je potrebno načrtovati tako, da v primeru odpovedi najbolj kritičnega motorja oziroma sredstva pogona, zrakoplov ne ogroža naseljenih področij.

21. člen **(Program preizkušanja v letenju)**

- (1) Program preizkušanja mora biti izdelan za vsak posamezni projekt po tem pravilniku.
- (2) Program preizkušanja v letenju in vsako naslednjo revizijo tega programa, mora potrditi letalski strokovnjak.
- (3) Program preizkušanja mora vsebovati preizkušanje vseh segmentov, ki so predmet izdelave po tem pravilniku.
- (4) Program preizkušanja mora vsebovati naslednje podatke:
 - 1) preglednico vseh področij preizkusov z zraku;
 - 2) parametre in omejitve, ki jih mora pilot oziroma posadka upoštevati med poleti za preizkušanje;
 - 3) zračni prostor in območja, kjer se bo izvajalo preizkušanje na podlagi ocene tveganja;
 - 4) varovalna oprema med preizkušanjem;
 - 5) opis opreme za zapisovanje podatkov leta in njen vpliv na obnašanje in zmogljivosti zrakoplova;
 - 6) postopke v sili;
 - 7) pregledi in vzdrževanje med preizkušanjem;
 - 8) za vsak posamezni polet ali serijo poletov z istim namenom:
 - 1) cilj preizkusa,
 - 2) način preizkusa,
 - 3) pogoji, parametri in omejitve pri preizkusu,
 - 4) vremenske omejitve.
- (5) Če se med preizkušanjem pojavi potreba po spremembi programa preizkušanja, se izdela revizija. Revizija se posreduje pristojnemu organu, ki odloči o nadaljevanju preizkušanja.
- (6) Minimalna vsebina programa preizkušanja v letenju, ki jo je potrebno opraviti v končni konfiguraciji zrakoplova za prehod v uporabo

- 1) letenje v celotnem območju dovoljenih hitrosti, v vzpenjanju, horizontalnem letu, spuščanju in v zavojih v vseh predvidenih letalnih konfiguracijah in konfiguracijah predvidene opreme;
- 2) letenje drugih manevrov, ki naj bi bili dovoljeni med uporabo zrakoplova;
- 3) vzletanje in pristajanje v vseh razpoložljivih konfiguracijah z meritvami najkrajše uporabne vzletne oziroma pristajalne steze;
- 4) letenje z mejnimi položaji težišča, kot ustreza posamezni konfiguraciji morebitne opreme;
- 5) spuščanje, prilet in pristonek z minimalno dovoljeno indicirano količino goriva;
- 6) 10 ur letenja in 40 pristankov za zrakoplove z lastnim pogonom, oziroma 5 ur letenja in 20 pristankov za zrakoplove brez pogona, razen če zaradi specifičnosti zrakoplova pristojni organ odobri drugačen obseg preizkušanja.

(7) Ne glede na prejšnji odstavek, je za zrakoplove iz 3. točke prvega odstavka 6. člena tega pravilnika, ko gre za spremembe v opremi ali postopkih, ki bistveno ne vplivajo na omejitve zrakoplova, podane z dosedanjim letalnim priročnikom, potrebno opraviti vsaj:

- 1) preizkusiti vsa območja uporabe zrakoplova, na katere ima vpliv tehnična sprememba, ki je bila predmet izdelave po tem pravilniku;
- 2) pet ur letenja

(8) Program preizkušanja ne sme vsebovati preizkusov v zraku, kjer je kot možen rezultat poškodba strukture, krmilnega sistema ali pogona. Preizkusi v zraku morajo biti zasnovani kot praktična potrditev predhodno računsko ali z zemeljskimi testi dokazane ustreznosti ali ocene strokovnjaka.

22. člen **(izvedba preizkušanja v letenju)**

(1) Preizkušanje v zraku se izvaja v skladu s programom preizkušanja iz 21. člena tega pravilnika.

(2) Odgovorna oseba za izvedbo programa preizkušanja je izdelovalec.

(3) Preizkušanje v zraku opravljajo člani posadke v skladu z 3. točko. četrtega odstavka 20. člena tega pravilnika.

(4) Meteorološke razmere med preizkušanjem eksperimentalnega zrakoplova v letenju morajo ustrezati vizualnim meteorološkim pogojem (VMC), razen, ko je s programom preizkušanja določeno drugače in so ob tem izpolnjene zahteve po opremi zrakoplova za letenja v takih pogojih in zahteve o usposobljenosti posadke za letenje v takih pogojih.

(5) Pri preizkušanju eksperimentalnega zrakoplova v letu niso dovoljeni grobi manevri ali akrobacije, razen če to ni predvideno v programu preizkušanja.

(6) Med preizkušanjem je potrebno voditi dnevnik preizkušanja in Operativni dnevnik zrakoplova.

(7) Po vsaki spremembi na zrakoplovu, ki se opravi med preizkušanjem, je potrebno opraviti pregled pred vrnitvijo v preizkušanje v zraku. Namen pregleda je ugotoviti stanje zrakoplova, če omogoča varno letenje s smiselno uporabo določil 18. člena tega pravilnika. Pregled opravi kontrolor izdelave oziroma osebje organizacije, ki ima to vlogo.

(8) Med preizkušanjem zahtevnejših zrakoplovov v letenju je obvezna uporaba snemalnika podatkov.

(9) Za vsak polet z namenom preizkušanja v zraku, izdelovalec določi ogovorno osebo na zemlji, ki ima podatke o poletu in katere naloga so spremljanje preizkusnega poleta, organizacija postopkov in komunikacija v izrednih primerih.

(10) Ob zaključku preizkušanja v letenju letalski strokovnjak izdelava končno poročilo o preizkušanju v letenju.

23. člen **(člani posadke, ki opravljajo preizkušanje v letenju)**

(1) Pilot, ki opravlja preizkušanje zrakoplov iz 1. in 2. točke prvega odstavka 5. člena mora imeti veljavno zdravniško spričevalo 1. ali 2. razreda v skladu s priložo IV del MED Uredbe Komisije (EU) št. 1178/2011 z dne 3. novembra 2011 o tehničnih zahtevah in upravnih postopkih za letalsko osebje v civilnem letalstvu v skladu z Uredbo (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 311 z dne 25. 11. 2011, str. 1), zadnjič spremenjena z Uredbo Komisije (EU) 2016/539 z dne 6. aprila 2016 o spremembi Uredbe (EU) št. 1178/2011 glede usposabljanja pilotov, preizkušanja in rednega preverjanja za navigacijo na podlagi zmogljivosti (UL L št. 91 z dne 7. 4. 2016, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba 1178/2011/EU), in:

- 1) ustrezno licenco/dovoljenje za kategorijo zrakoplova/vrsto naprave, veljaven rating za razred oziroma primerljiv tip zrakoplova, in vsaj 300 ur letenja kot vodja zrakoplova na tej kategoriji zrakoplovov/vrsti naprave; ali
- 2) pooblastilo za preizkušanje ustrezne kategorije zrakoplovov.

(2) Pilot, ki opravlja preizkušanje zrakoplov iz 3. točke prvega odstavka 5. člena mora imeti veljavno zdravniško spričevalo 1. ali 2. razreda v skladu s prilogo IV del MED Uredbe 1178/2011/EU, ustrezno licenco/dovoljenje za kategorijo zrakoplova/vrsto naprave, veljaven rating za razred oziroma tip zrakoplova, in vsaj 100 ur letenja kot vodja zrakoplova na tej kategoriji zrakoplov/vrsti naprave.

(3) V primeru zahtevnejših zrakoplov ali v primeru koncepta zrakoplova, ki ne ustreza veljavnim licencam ali ratingom, pristojni organ izda soglasje k predlogu o ustreznih izkušnjah pilota, ki ga poda letalski strokovnjak.

(4) V primeru večpilotne posadke, morata oba pilota izpolnjevati zahteve iz prvega odstavka tega člena in imeti vsaj 300 ur letenja v večpilotnem okolju.

(5) Za preizkušanje v specifičnih načinih uporabe ali v drugih pogojih letenja, mora pilot imeti ustrezne ratinge/pooblastila/potrdila (akrobatsko letenje, nočno, IFR,...)

PREHOD V UPORABO

24. člen (dovoljenje za letenje)

(1) Izdelovalec lahko z vlogo zaprosi za izdajo Dovoljenja za letenje (brez omejitve na preizkušanje), ko je izpolnil zahteve šestega oziroma sedmega odstavka 21. člena in da je v končnem poročilu o preizkušanju v letenju v skladu z 10. točko 22. člena ugotovljeno, da zrakoplov nima nevarnih karakteristik ali obnašanja v kateremkoli elementu dovoljene uporabe.

(2) K vlogi iz prejšnjega odstavka je potrebno priložiti:

- 1) letalni priročnik zrakoplova potrjen s strani letalskega strokovnjaka;
- 2) priročnik za vzdrževanje zrakoplova overjen s strani kontrolorja izdelave in potrjen s strani letalskega strokovnjaka;
- 3) program vzdrževanja zrakoplova, overjen s strani letalskega strokovnjaka

(3) V letalni priročnik iz 1. točke drugega odstavka tega člena se kot območja dovoljene uporabe lahko vnesejo samo območja, ki so bila preizkušena v skladu s šestim oziroma sedmim odstavkom 21. člena tega pravilnika.

(4) V priročnik za vzdrževanje iz 2. točke drugega odstavka tega člena, se morajo vnesti podatki pridobljeni med izdelavo in preizkušanjem v letenju.

(5) Pristojni organ z izdajo Dovoljenja za letenje potrdi Program vzdrževanja zrakoplova.

(6) Dovoljenje za letenje se izda z veljavnostjo 24 mesecev.

(7) Podaljšanje veljavnosti Dovoljenja za letenja poteka v skladu z v Republiki Sloveniji veljavnimi predpisi, ki urejajo plovnost zrakoplovov.

(8) Pristojni organ ob izdaji Dovoljenja za letenje lahko doda k dovoljenju določene operativne omejitve, če okoliščine tako narekujejo.

25. člen (priročniki in programi)

Letalni priročnik zrakoplova, priročnik za vzdrževanje zrakoplova, program vzdrževanja zrakoplova in program preizkušanja zrakoplova morajo biti vzpostavljeni kot dokumenti s sistemom revizij in seznamom veljavnih strani. Izvod z veljavno revizijo mora izkazovati dejansko stanje podatkov.

VZDRŽEVANJE

26. člen (vzdrževanje)

(1) Za vzdrževanje eksperimentalnega zrakoplova je odgovoren lastnik, oziroma uporabnik, če so s pogodbo prenesene vse obveznosti in pravice na uporabnika.

(2) Vzdrževanje se izvaja po Programu vzdrževanja, izdelanem in potrjenem za ta zrakoplov.

(3) Izdelovalec lahko izvaja vzdrževanje vseh segmentov, ki jih je izdelal po tem pravilniku.

(4) Izdelovalec lahko izvaja vzdrževanje komponent ali segmentov, ki jih ni izdelal, pa so vgrajene v zrakoplov, ki ga je izdelal po tem pravilniku, če je za to usposobljen v skladu s 6. točko, drugega odstavka 7. člena, dokler je sam uporabnik tega zrakoplova.

(5) Vzdrževanje zrakoplova, če uporabnik ni izdelovalec zrakoplova, opravlja:

1) vzdrževalna organizacija v skladu z delom 145 Priloge II ali v skladu z delom M, poddelom F Priloge I Uredbe 1321/2014/EU ; ali

2) Licencirano letalsko-vzdrževalno osebje z ratingom primerljivega tipa ali skupine tipov zrakoplovov; ali

3) Pilot-lastnik v omejenem obsegu, v skladu z določili M.A.803, dela M Priloge I Uredbe 1321/2014/EU; ali

4) Vzdrževanje zrakoplova, ki ustreza kategoriji ULN se vzdržuje v skladu z v Republiki Sloveniji veljavnimi predpisi, ki urejajo ultralahke letalne naprave.

(6) O opravljenem vzdrževanju mora izvajalec vzdrževanja izdati zapise, ki zagotavljajo sledljivost postopkov vzdrževanja. Te zapise mora hraniti oseba iz prvega odstavka tega člena.

(7) Ne glede na peti odstavek tega člena, lahko vzdrževanje komponent ali segmentov opravi izdelovalec v skladu s tretjim odstavkom tega člena, če o tem izda ustrezne zapise, sprejemljive izvajalcu vzdrževanja v skladu s petim odstavkom.

(8) O potrebni usposobljenosti izvajalca vzdrževanja v skladu s petim odstavkom tega člena, letalski strokovnjak poda navodila, ki se vključijo v program vzdrževanja.

UPORABA

27. člen (licence)

1) Za uporabo eksperimentalnega zrakoplova mora imeti pilot licenco/dovoljenje, izdano v skladu v Republiki Sloveniji veljavnimi predpisi z ustreznimi ratingi/pooblastili/potrdili kot ustreza vrsti, kategoriji in lastnostim zrakoplova.

2) V primeru, da koncept eksperimentalnega zrakoplova ne ustreza nobeni vrsti zrakoplovov in ratingom v skladu z v Republiki Sloveniji veljavnimi predpisi, na predlog letalskega strokovnjaka pristojni organ določi licenco in rating, ki zagotavljata največ potrebnega znanja za uporabo tega zrakoplova ter dodatno usposabljanje.

3) V skladu z drugim odstavkom tega člena, se zahteve po potrebni licenci, ratingu in usposabljanju vpišejo v Dovoljenje za letenje kot operativne omejitve zrakoplova.

4) Za dodatno usposabljanje iz drugega odstavka tega člena je potrebno pripraviti program usposabljanja, ki mora določiti vsebine in urni obseg za teoretično in praktično usposabljanje.

5) Usposabljanje po programu iz prejšnjega odstavka lahko izvaja pilot, ki je opravljal preizkušanje zrakoplova, ali pilot, ki ima inštruktorsko potrdilo/pooblastilo učitelja, izdano v skladu z v Republiki Sloveniji veljavnimi predpisi in je z zrakoplovom opravil najmanj 15 ur letenja.

6) Pilot, ki je bil usposobljen po programu, dobi potrdilo, kot prilogo k licenci. Potrdilo se izda za posamezni projekt. Potrdilo izda izvajalec usposabljanja. Potrdilo vsebuje zahtevano licenco in rating v skladu s prvim odstavkom tega člena, podatke o odobritvi programa usposabljanja, poročilo o izvedbi usposabljanja in izjavo izvajalca usposabljanja, da je pilot usposobljen za uporabo eksperimentalnega zrakoplova po določenem projektu. Izvajalec usposabljanja kopijo potrdila posreduje pristojnemu organu.

28. člen (operacije)

- 1) Eksperimentalni zrakoplovi izdelani po tem pravilniku se ne uporabljajo za potrebe javnega zračnega prevoza, (CAT), ki ga urejajo v Republiki Sloveniji veljavni predpisi.
- 2) Eksperimentalni zrakoplovi izdelani po tem pravilniku se ne uporabljajo za potrebe usposabljanja za pridobitev licenc/dovoljenj, ratingov/pooblastil/potrdil, ki jih urejajo v Republiki Sloveniji veljavni predpisi.
- 3) Pri uporabi eksperimentalnih zrakoplovov se smiselno uporabljajo določila dela NCC Priloge I oziroma dela NCO Priloge VII Uredbe Komisije (EU) št. 965/2012 z dne 5. oktobra 2012 o tehničnih zahtevah in upravnih postopkih za letalske operacije v skladu z Uredbo (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 296 z dne 25.10.2012, str. 1), zadnjič spremenjena z Uredbo Komisije (EU) 2017/363 z dne 1. marca 2017 o spremembi Uredbe (EU) št. 965/2012 glede posebne odobritve operacij z enomotornimi turbinskimi letali ponoči ali v instrumentalnih meteoroloških razmerah in zahtev za odobritev usposabljanja za ravnanje z nevarnim blagom v zvezi s komercialnimi specializiranimi operacijami, nekomercialnimi operacijami s kompleksnimi zrakoplovi na motorni pogon in nekomercialnimi specializiranimi operacijami s kompleksnimi zrakoplovi na motorni pogon (UL L 55 z dne 2.3.2017, str. 1) v nadaljnjem besedilu: Uredba 965/2012/EU, odvisno od kompleksnosti zrakoplova.
- 4) Specializirane operacije se izvajajo s smiselno uporabo določil dela SPO Priloge VIII, Uredbe 965/2012/EU. Na podlagi tega pravilnika je izvajanje specializiranih operacij z eksperimentalnimi zrakoplovi omejeno na območje Republike Slovenije.
- 5) Komercialne specializirane operacije so omejene na tiste operacije, pri katerih je na krovu zrakoplova samo osebe operaterja.
- 6) Pri določitvi tveganja specializiranih operacij, je potrebno uporabo eksperimentalnega zrakoplova upoštevati kot povečano tveganje.
- 7) Specializirane operacije z visokim tveganjem so z eksperimentalnimi zrakoplovi dovoljenje samo v primeru, da operater dokaže pristojnemu organu, da za tako operacijo ni na voljo certificiranega zrakoplova, ali da zaradi opreme, ki je potrebna za izvedo operacije, uporaba certificiranega zrakoplova ni primerna.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

29. člen (začetek veljavnosti)

Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 007-313/2017/16

Ljubljana, dne 24. avgusta 2018

EVA 2017-313/2017

dr. Peter Gašperšič

MINISTER